

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus

DETSEMBER 2023

Alanud detsembrikuu juhtsõna on: Issand, Sa ehid aasta oma headusega. (Ps 65:12a)

Pühapäeval algab uus kirikuaasta ja laupäeva õhtul süütame esimese adventiküünla. Mööduval nädalal kogunes EELK kirikukogu ja valis uued piiskopid – praost Anti Toplaan, praost Marko Tiitus ja õpetaja Ove Sander. Minu ja piiskop Joeli ametiaeg on lõppemas ja nüüd on järeletulijad valitud.

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik rajaneb rõõmusõnumil Kristusest Jeesusest, kes on ühe, püha, üleilmse ja apostliku kiriku Issand. EELK ülesanne on Jumala sõna kuulutamine ja sakramentide jagamine ning sellest tulenevalt haridus-, diakoonia- ja misjonitöö tegemine ning muul viisil kristliku usu ja armastuse levitamine, edendamine ja süvendamine. Oma ülesannet täites seisame Jumala teenistuses, hoiame kõlblust, õiglust ja rahu ühiskonnas ning üksikinimeste elus. EELK 2024. a kalendri tervituses kirjutasin: „Kalendri ülesanne on hoida minevikku, luua ajakava ja anda kiirele elutempole rahu ja julgus.“ See on ka 15 aastat ilmunud Johannese Sõnumite ülesanne. See on ka 100. sünnipäeva tähistava kiriku ajalehe Eesti Kirik ülesanne.

Head Johannese Sõnumite lugejad! Tänan teid kaastöö ja toetuse eest mööduval kirikuaastal ja Haapsalu koguduse teenimisel alates 1. septembrist 1975. Käes on teistsugune adventiaeg kui eelmistel aastakümnetel, sest olen andmas üle oma tööd nii Haapsalu koguduses kui ka EELK kirikuvalitsuses.

Süütame esimese küünla ja on juba valgus. Teise küünlaga on valgus poole suurem. Siis tulevad kolmas ja neljas küünal, ning samal õhtul on jõululaupäev ja tuba täis valgust.

Oh tule, Õnnistegija,
mu süda Sulle lahti ka.

Oh tule meile armuga
ja oma heldust ilmuta!

Su Püha Vaim nüüd heldesti
meid saatku taeva õndsasti!

Au Sinu nimele nüüd, Issand, anname. (KLPR 10,4)

Õnnistatud adventiaega ja uut kirikuaastat õpetaja Mart Salumäele, kõigile kaastöölistele ja tervele kogudusele!

Tiit Salumäe
piiskop, koguduse õpetaja

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA DETSEMBRIS

- R, 1. detsembril kl 9** hommikupalvus, teenib Maria Strauss (Jaani kirik).
- L, 2. detsembril kl 16.30** advendikontsert „Jõuluootus”. Laulab Canzone, dirigendid Ulrika Grauberg ja Eneken Viitmaa. Vaba annetus (toomkirik). **Kl 18** advendiküünla süütamine Haapsalu lipuväljakul. Võta kaasa latern.
- P, 3. detsembril kl 11 I** advendi jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa. Laulab segakoor. Organist-koorijuht Lia Salumäe (toomkirik). **Kl 18** advendikontsert: kaunimad jõululaulud, Franz Schubert Missa G-duur. Hanna-Liina Võsa, Heldur Harry Põlda, toomkoor, Kiili segakoor ja Haapsalu muusikakooli orkester, dirigent Lehari Kaustel. Soovituslik annetus alates 10 € (toomkirik).
- T, 5. detsembril kl 18.30** toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 6. detsembril kl 18** segakoori lauluproov (Jaani saal).
- N, 7. detsembril kl 19** soomekeelne jumalateenistus ja kaunimad jõululaulud (toomkirik).
- R, 8. detsembril kl 9** hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik). **Kl 14** teetund (Jaani saal). **Kl 18** advendikontsert „Jõulu eel”. Ridala põhikooli koorid, dirigent Anne Pääsuke (toomkirik).
- P, 10. detsembril kl 11 II** advendi jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Teno Ilves, organist Lia Salumäe ja naiskoor Kaasike (toomkirik). **Kl 13** „Piibel köögis”. Piiblitunni püha perekonna rännakutest peab piiskop Tiit Salumäe. Eelregistreerimine Maria 5358 3276 (Jaani maja ja Jaani kirik).
- T, 12. detsembril kl 18.30** toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 13. detsembril kl 18** segakoori lauluproov (Jaanisaal).
- N, 14. detsembril kl 18** advendikontsert. Laulavad Läänemaa koolide koorid (toomkirik).
- R, 15. detsembril kl 9** hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).
- L, 16. detsembril kl 17** jõulukontsert „Hell kumin”. Tallinna Jaani koguduse kammerkoor Aktiva, dirigent Kaja Viira (toomkirik).
- P, 17. detsembril kl 11 III** advendi jumalateenistus armulauaga. Teenivad vikaarõpetaja Kristel Engman ja Siim Kallas, organist Lia Salumäe, laulab segakoor Sonore, dirigent Kaja Avila (toomkirik). **Kl 17** advendikontsert „Iga laps on väike ime”. Saue poistekoor, Saue noorte meeste koor, Saue segakoor, dirigent Elviira Alamaa (toomkirik).
- T, 19. detsembril kl 18.30** toomkoori ja segakoori lauluproov (toomkirik).
- K, 20. detsembril kl 10** Uuemõisa lasteaia jõuluhommik. **Kl 10.30** Haapsalu linna algkooli jõuluhommik (toomkirik).
- N, 21. detsembril kl 18** jõulukontsert „Jõuluæg”. Laulustuudio Do-Re-Mi, saateansambel, dirigent Anne Pääsuke. Vaba annetus (toomkirik).
- R, 22. detsembril kl 9** hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).
- L, 23. detsembril kl 17** jõulukontsert „Jõulud ikka koos”. Arsise käsikellade ansamblid, dirigent Aivar Mäe. Pilet 18 € / 13 € (toomkirik).
- P, 24. detsembril kl 11 IV** advendi jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Tiina Kütt, organist Lia Salumäe (toomkirik). **Kl 17** jõuluõhtu jumalateenistus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Teno Ilves, toomkoor, dirigent Sirje Kaasik, organistid Lia ja Lea Salumäe. **Kl 22** jõuluöö missa. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, muusika Lia ja Lea Salumäe (toomkirik).
- E, 25. detsembril kl 11 I** jõulupüha missa. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Teno Ilves, koguduse koorid, dirigent Sirje Kaasik, organistid Lia ja Lea Salumäe. Kirikukohv (toomkirik).
- K, 27. detsembril kl 17** johannesepäeva kontsertpalvus. Koguduse teenetemärgi üleandmine. Teenivad peapiiskop Urmas Viilma, piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Kose kiriku pasunakoos, dirigent Kahro Kivilo (toomkirik).
- R, 29. detsembril kl 9** hommikupalvus, teenib Tiina Kütt (Jaani kirik).
- P, 31. detsembril kl 11** jõuluaja 1. pühapäeva ja vana-aasta jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop emer. Tiit Salumäe ja Siim Kallas, organist Lia Salumäe (toomkirik). **Kl 23.15** *syvester vigilia*. Teenib piiskop emer. Tiit Salumäe, Kalle Jätsa, muusika Lea ja Lia Salumäe (Jaani kirik).

LEERIKOOL: TEE RISTIUSU PÕHITÕDEDE JUURDE!

Pool aastat kestva leerikooli jooksul õpime tundma ristiusu põhitõdesid ja uurime, mis on kristlik vaade maailmale. Saame teada, mis on kirik ja kes on koguduse liige. Võtame aega, et elu sügavate küsimuste üle arutleda ja ka teadmistepagasit kasvatada.

Esimene kokkusaamine on 14. jaanuaril pärast jumalateenistust kell 12.30 toomkirikus.

Leerikooli juhendavad koguduse uus õpetaja Mart Salumäe ning vikaarõpetaja Kristel Engman. Kokkusaamine on kaks korda kuus ning leeriaeg päädib leeriõnnistamisega 9. juunil.

Täpsem teave ja registreerimine: haapsalu@eelk.ee. Mart Salumäe 5346 7922.

TIIT SALUMÄE SOOV UUELE ÕPETAJALE: HAAPSALU TOOMKOOL TULEKS TAASTADA

Tiit ja Lia Salumäe tulid Haapsallu kirikutööle 1975. aasta suvel. Olid noored, äsja abiellunud. Tiidul aastaid 23, Lial 19. Sellest on nüüd 48 aastat.

Kirikuseadus seab piiskopile teenimise piiriks 72 eluaastat. Sel jõulupühal, 25. detsembril saab see aeg täis. Liat kirikuseadus veel ei piira, tema jätkab koguduse muusikatööd.

Johannese Sõnumeile antud intervjuus vaatab Tiit Salumäe tagasi kiriku teenimise aastaile.

Kuidas on kavandatud sinu lahkumine?

See on protsess. Üleandmine on juba alanud, uus õpetaja Mart Salumäe on tutvunud koguduse oludega. See oli ka minu soov, et kõik kulgeks kiirustamata. Johannesepäeval, 27. detsembril on piiskopiametist emerituuri jäämine. Annan oma saua üle peapiiskopile ja sellega lõpeb minu ametiaeg piiskopina.

Vana-aastaõhtul teenin veel koguduse õpetajana. 1. jaanuari hommikul peab Mart Salumäe Haapsalu koguduse õpetajana oma esimese teenistuse. Peapiiskopiga on kokku lepitud, et Mardi introduktsioon on 11. veebruaril kl 11 Haapsalu toomkirikus.

Milliste soovidega koguduse üle annad?

Hoida koostööd linnaga ja praostkonna kogudustega ajaloolisel Läänemaal. Meie üks tugevamaid valdkondi on muusika, Lia jätkab koguduse muusikajuhina. Tähelepanu vajab pühapäevakooli tegevus. Noorte tegevus on vaiksemaks jäänud, selles tööloigus tuleb samm edasi astuda. Tuleks kutsuda tagasi neid, kes on leerin käinud, aga koguduse elust eemale jäänud.

Kaks kirikut ja üks kogudus – need tuleb elus hoida. Kinnisvara arendamine võiks anda kogudusele majandusliku kindluse.

Üks, millele uus õpetaja võiks mõelda, on toomkooli taastamine.

On see mõeldav?

Mina arvan, et selleks on aeg ja see võiks toimuda koos Tallinna toomkooliga. Kristliku kooli loomine Haapsallu oleks hariduselus suur samm edasi. Meie Kooli tänava kinnistu on ju meenutus keskaegsest toomkoolist. Kristliku hariduse edendamine võiks olla kiriku üks ülesandeid.

Mis su ametiriideks jääb ja mis saab piiskopi vapist toomkiriku seinal?

Piiskopirüü jääb. Vapist oleme peapiiskopiga rääkinud. Vapp jääb esialgu toomkirikusse, uuele piiskopile tehakse uus vapp. Kui Saaremaa praost saab piiskopiks, oleks vana aeg tagasi – et piiskopilinnus on Kuressaares ja toomkirik Haapsalus.

Haapsallu tulek pidi sulle olema ajutine. Millal mõistsid, et ajutine on alaline?

Detsembris 1975 oli introduktsioon ja siis oli selge, et siia me jääme. Tallinna konsistooriumi jäin tööle edasi. Hommikul enne seitset läks rong, kell 9 algas konsistooriumis töö ja selleks ajaks olin alati kohal.

Oli see pettumus?

Oli nõukogude aeg, tegin, mis oli võimalik! Mina ei olnud valmis võimuga kokkulepetele minema. Minu seisukoht oli, et kirik on kirik ja riik on riik, olemegi eraldi.

Kas oled Haapsalus olles mõelnud mujale kandideerida?

Ei, sellist mõtet ei ole olnud. Siin tekkis kogudusega hea koostöö, talgutöö ja Jaani kiriku ehitamise kaudu sain inimestega tuttavaks. Ega inimene väga kipu õpetajalt teoloogilisi asju küsima. Kui aga oled üleval tellingutel ja teed teistega koos tööd, siis on hoopis lihtsam õpetajaga teoloogilistel teemadel rääkida.

Mille poolest on Haapsalus hea olla, et oled siia jäänud peaaegu pooleks sajandiks?

See on meie kodu, meie laste kasvamise koht ja väga hea linn. Elamine on rahulik olnud, kuid on olnud ka pingelisi aegu. Eriti Venemaal töötamise aeg – Puškinosse, Tsarskoje Selosse sõitsin kolm korda kuus! See oli suur koormus ja mu süda valutab sellepärast, sest ega ma ole ju Haapsalus täiskohaga õpetaja kunagi olnud.

Kas midagi jääb veel kripeldama?

Ega üle oma varju saa, ikka vastavalt võimalustele. Olen kalendriinimene, kalender aitab planeerida aega tundide ja minutite kaupa ning näitab, mida on võimalik teha ja mida mitte.

Rohkem oleks pidanud olema isiklikku hingehoidlikku suhet koguduse liikmetega. Oleme külastanud koguduseliikmete kodusid, kuni koroonaaeg sellele piirid pani. Saame küll igal pühapäeval kirikus kokku, aga kodudes ei käi nii sageli, kui võiks. Koguduse liikmed oleksid ehk oodanud rohkem minu püsimist Haapsalus.

Kui tihedalt jääd emeeritusena seotuks koguduse ja kirikuga?

Kuna jään elama praegusesse koguduse pastoraati, siis loodan, et side kogudusega ei katke. Järgmise aasta kalendris on juba mitu olulist sündmust kirjas.

Aga Haapsalus jutlust pidamas?

(Muheda muigega) See sõltub uuest õpetajast, kas ta laseb või ei lase.

Kuidas oled raskustega toime tulnud?

Raskusi on tervisega olnud. Minu esimene kohutumine Urmas Suklesega oli Haapsalu Jaani kirikus, kui tekkis terviserike ja ta kiirabiartstina mulle järele tuli. See oli rohkem kui 30 aastat tagasi. Ta olevat siis öelnud, et niisuguse südamega küll elada ei saa. Ega toonasest südamest ole praeguseks kuigi palju järele jäänud. Raskustega on aidanud toime tulla minu pere ja lähedased.

Oskad jääda igas olukorras rahulikuks. Kas see on loomus või elutarkus?

See on osalt kodust ja palju ka konsistooriumitööst. Lähedased sidemed olid mul peapiiskop Jaan Kiivit seenioriga, olin tema viimane sekretär. Eks tema mind õpetas. Ka tema oli ette planeerija. Kui tal taheti jalg amputeerida, ütles ta kindla ei – ta tahab minna hauda kahe jalaga. Oleks jalg amputeeritud, oleks ta võib-olla kauem elanud.

Konsistooriumis töötades nägin, et ei pea tormates otsuseid langetama. Seda peab praegusele põlvkonnale õpetama, nüüd tehakse kiireid emotsionaalseid otsuseid.

Kes on olnud su eeskujud ja suuremad mõjutajad?

Teoloogiliselt Elmar Salumaa, kelle äsja ilmunud raamatule ma järeldsõna kirjutasin. Tema oli üks suuremaid õpetajaid, aga oli ka teisi õppejõude. Uku Masinguga tekkis mul hea suhe. Masing oli põlu alla pandud, ta ei saanud kirikupensionigi. Et pensioni saada, pidi olema avaldus. Rääkis pensionist ja masingjaanidega, aga nad ütlesid: ei tule kõne allagi, et lähed Masingu juurde ja palud kirjutada avaldus. Läksin siiski Masingu juurde, istusime ahju ees ja rääkisime. Ütlesin, et saaksime teha konsistooriumi otsuse ja pensioni määrata, aga avaldust on vaja. Milles küsimus, vastas Masing ja ütles naisele: Eha, too paber. Konsistoorium määras talle pensioni ja sellega muutus ka Masingu positsioon kirikus. Ta ei olnud enam eemale tõrjutud, hakkas saama kutseid kiriku ja konsistooriumi üritustele.

Mis on sulle kirikuelus ja teoloogias tähtis?

Vastavalt minu valdkonnale liturgia ja jumalateenistuse kord: liturgia uuendamine ja skandinaavia kirikute traditsioon. Suurem osa meie luteri kirikust on soovinud siiski jääda saksa traditsiooni juurde. Olin eelmise ja olen ka uue lauluraamatukomisjoni liige.

Hindan väga usuteaduse instituudist saadud teoloogilist haridust. Võtsin väga tõsiselt vana testamenti. Hakkasin laupäeviti käima sünagoogis, mis oli tol ajal meie peapiiskopi maja lähedal. Sain rabiga nii lähedaseks tuttavaks, et olin tema abiline ja aitasin tal koššertoitu teha. Ta käis meil ka Haapsalus külas. See polnud sugugi tavaline, et rabi Haapsalus külas käib ja meie juures elab.

Käisin hommikuti ka katoliku kiriku missal orelit mängimas – preestril ei olnud organisti. Pärast teenistust pakuti kohvi ja mis saab tudengile meeldivam olla, kui et antakse hommikukohvi ja võileiba ka. Sealt läksin tavaliselt Toompeale tööle.

Nii et vanade traditsioonide taust on mulle tähtis olnud. Hindan vana testamenti tema tarkuse pärast.

Mis võiks olla sinu juhtlause, moto?

Eks see ole Koguja raamat ja sealt tarkusetera, et igale asjale on määratud aeg. Me ei ela ei minevikus ega tulevikus, me elame selles ajas, mis praegu on.

Tiit Salumäe

Sündinud 25. detsembril 1951 Tartus kirikuõpetaja peres 6. lapsena.

14aastaselt alustas õpinguid usuteaduse instituudi kirikumuusika osakonnas (1965–1975).

Loksa keskkooli lõpetamise järel 1970. a asus õppima usuteaduse instituudis.

Ordineeriti õpetajaks 5. oktoobril 1975 ja määrati teenima Haapsalu kogudust.

1982. a Lääne praostkonna abipraost, 1991. a praost.

1974–1988 konsistooriumi raamatukogu, kirjastus- ja pressiosakonna juhataja.

1994. a assessor, töövaldkonnad: liturgia, kirikumuusika, meedia, muinsuskaitse ja kunstiväärtused, välissuhted.

Esindanud EELKd rahvusvahelistes organisatsioonides, konverentsidel ja nõupidamistel.

2015. a EELK piiskop.

Autasud

Kuldrist 2005

EELK Teeneterist: II järk 2007, I järk 2015

Kodanikupäeva aumärk 1999

Valgetähe III klassi teenetemärk 2001

Haapsalu linna vapimärk 2002, aukodanik 2015

Läänemaa teenetemärk 2013

Aasta eurooplane 2018

Siseministeeriumi kuldteenetemärk 2021

Eestirootslaste kultuurikandja 2023

Soome kirikult Püha Henriku rist 2023

Abielus Lia Salumäega, sünd. Sild. Lapsed: kaksikud Maria ja Mirjam, Lydia, Lea ja Tiit.

Üheksa lastelast.

Lehte Ilves

PIIBEL KÖÖGIS

11. novembril jätkasime Piibel köögis kokkusaamisel pastoraadis palverännakute teema käsitlemist. Piiblitunni pidas Järva-Madise koguduse õpetaja ja pühendunud palverändur Jane Vain.

Saime teada, et ükskõik, millisel hetkel inimene kohtub Jumalaga, asub ta teele mõttelisele palverännakule. Palverännakute eeskuju on Piiblis mh Aabrahami rännak (1 Ms 12 jj), mille tõukejõuks olid ühelt poolt käsk ja töotus, teiselt poolt kuulekus ja usaldus. Piiblist leiab arvukalt erinevate rännakute lugusid. Aabraham on tänastele palveränduritele ja kõigile kristlastele kuulekuse, usu, väsimatuse ja kannatlikkuse eeskujuks.

Rändamine ja teel olemine eeldab pingutust, nii ka inimese elu, mida saab mõista kui palverännakut. Võõraks või külaliseks olemine iseloomustab iga palverändurit. Õpetaja Vain tõdes, et tänases maailmas on kannatlikkus ja millegi ootamine suur proovikivi, kuid käime kannatlikult Aabrahami jälgedes. Ehkki kogudustes näeme kahanemist, teeme ikkagi endast oleneva, et Jumala Sõna ja sakramente jagatakse, kiriku ukсед oleksid avatud ja kogudustes oleks elu. Usume, et see on vundament, millest ühel päeval on kasu.

Fotod: Kristel Engman

Õhtusöögilauas kuulsime õpetaja Vainu palverännukogemustest Eestis, Santiago de Compostelal ja Jaakobiteel mitmes Euroopa riigis.

Köögis valmistasime palverännakusuppi, mis maitstes suurepäraselt. Sobib imehästi karge talvepäeva kehakinnituseks ning soovitame proovida ka Johannese Sõnumite lugejatel.

Järgmine kokkusaamine „Piibel köögis” on pühapäeval, 10. detsembril kell 13 Jaani kirikus. Keskendume Maarja ja Joosepi teekonnale Petlemma ning sealt edasi. Piiblitunni peab piiskop Tiit Salumäe. Tere tulemast!

Kristel Engman

Palverännakusupp

Retsept on pärit ühe saksa jahimeestetsunfti kodulehelt. 2018. aastal korraldasid nad oma noorjahimeestele palverännaku, mille moto oli „USK – energia, mis ei saa kunagi otsa”. Palverännakul serveeriti suppi 50 inimesele. Siinsed kogused on kohandatud viiele.

Vaja läheb: 1 l vett, 500 g hakkliha, 250 g hakitud sibulat, 200 g porgandikuubikuid, 200 g paprikakuubikuid, 100 g herneid, 250 ml tomatipastat, 200 g värskeid või konserveeritud ja viilutatud šampinjone, juurviljapuljongit, soola, pipart, küsilaugupulbrit, paprikapulbrit, 10 ml sojakastet, tilgake Tabasco kastet.

Valmistamine. Lase vesi keema ja lisa puljongipulber. Lisa pannil kergelt läbipraetud ja maitsestatud hakkliha. Prae sibul pannil klaasjaks, lisa seemed, paprika- ja porgandikuubikud, hauta veidi. Lisa kõik puuduvad ained supile ja lase vaikselt keeda umbes 60 minutit.

Allikas: http://www.bezirksverband-bergheim-nord.de/images/pdf/Rezept_zur_Wallfahrtsuppe.pdf

TRÜKIST ON ILMUNUD EELK LÄÄNE PRAOSTKONNA AASTAKIRI SCRIPTA 2023

Lehte on võimalik saada igast Lääne praostkonna kogudusest. Võta ja loe! Seal on kokkuvõte iga koguduse selle aasta tegevusest ning advendi- ja jõuluaja jumalateenistuste ja kontsertide kava.

TOETA 100. AASTAPÄEVA TÄHISTAVAT EESTI KIRIKUT

Reedel, 1. detsembril tähistame meie kirikulehe 100. sünnipäeva.

Palju õnne, peatoimetaja Liina Raudvassar! Taevaisa õnnistust kõigile kaastöölisele!

Hea eestikirik.ee lugeja! Kui armastad lugeda Eesti Kirikut netist, siis tea, et see on võimalik ainult seetõttu, et on teatud hulk inimesi, kes tellivad lehte paber kandjal. Kui oled harjunud netilehega ja soovid seda ka edaspidi kasutada, siis oleme tänulikud, kui toetad Eesti Kiriku valmimise protsessi. Ühiselt panustades saame olla kindlad, et Eesti Kirik püsib, sest lehe ümber on sõbrad, kes vajavad kirikuelu uudiseid ja kristlikku sõnumit.

Oma annetuse netilehe toetuseks saad teha Swedbankis ajalehe Eesti Kirik arvelduskontole EE852200221020430989.

EESTI KIRIKU TELLIMINE

Ajalehte Eesti Kirik saab tellida: internetis, e-kirjaga ek.tellimus@eelk.ee, telefonil 733 7795, toimetuses Ülikooli 1, 51003 Tartu, otsekorraldusega Swedbankist, oma koguduse kaudu või Eesti Posti postkontorites üle Eesti.

NB! Tellimus hakkab kehtima 10 päeva jooksul pärast raha laekumist.

Kui tellitud Eesti Kirik ei ole teie postkasti jõudnud, palun helistage AS Eesti Post kliendiinfo telefonil 661 6616.

Tellimishinnad Eestis 2024. aastaks (kehtivad alates 13. oktoobrist 2023):

Aastatellimus **75 €**

6 kuud **45 €**

3 kuud **35 €**

Tellides vähemalt 5 lehte koguduse kohta on ühe aastatellimuse hind **71 €**.

Tellides vähemalt 10 lehte koguduse kohta on ühe aastatellimuse hind **65 €**

Sooduspakkumine kehtib 31. okt – 21. dets 2023.

Haapsalu kogudus on juba palju aastaid tellinud lehte rohkem kui 10 eksemplari.

Võta ühendust koguduse kantseiga lähemal ajal!

Soodus ja mugav võimalus on lehte tellida ja sõlmida **otsekorraldusleping**. Seda saab teha Swedbanki kontoris või internetipangas. Otsekorraldusega tellimise hind on 3,90 eurot kuus. Otsekorralduslepingu vormistamiseks vajaliku viitenumbri saab toimetusest silja.harm@eelk.ee.

TÄNU ANNETUSTE EEST!

Liikmemaksu saab tasuda koguduse kantseleisse või pangakontole EE811010602003965006 (SEB), EE442200001120274032 (Swedbank), EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS. Palume märkida maksja nimi, makse nimetus ja millise ajavahemiku eest tasutakse. Veelgi mugavam on vormistada pangas püsikorraldus. Liikmeannetustest oleneb meie koguduse tegevus ja see, mida saame oma liikmetele pakkuda. Seepärast on iga annetus väga oluline ja otsese mõjuga.

Kui soovite, et info teie liikmeannetuse kohta läheks järgmisel aastal tulumaksu tagastuseks koguduselt otse Maksu- ja Tolliametile, palume teatada isikukood koguduse kantselei aadressil: haapsalu@eelk.ee Kooli 6, 90501 Haapsalu

Aitäh Sulle, et annad oma panuse meie vaimuliku kodu tegevusse!

PIISKOP TIIDUST SAI MUINASJUTUTEGELANE

Haapsalu vanalinnas Väikese viigi läheduses elab ühel pool teed piiskop Tiit Salumäe koos abikaasa Liaga ning teisel pool teed Tiiu Randmann-Mihkla, kes on kunstnik, kunstiõpetaja, kunstiprojektide ja -näituste korraldaja, kunstiajaloo veebiõpiku autor ja ka väikest viisi kirjanik. Tänu aastatepikkusele heanaaberlikule läbisaamisele sattus piiskop Tiit Tiiu loodud lasteraamatusse.

Novembri keskpaigast peale rikastab nii mõnegi kodu raamaturiulit värvirõõmus ja südamlük lasteraamat „Luna lood. Kivikuninga kuningriik”. See tõestisündinud muinasjutt räägib väikesest tüdrukust, kes veedab suvepäeva vanaema juures, suhtleb aias mängides sealsete „elanikega” inimkeeli ja satub põnevatesse seiklustesse. „Lugu sündis justkui iseenesest,” meenutas Tiiu Randmann-Mihkla teose valmimist.

Raamatut kaunistavad värvilised ja detailirohked fotokollaažid. Fotokollaaži kasutamise mõte tekkis autoril samuti väga loomulikult. „Kõik, millest raamatus juttu on, on ju päriselt olemas: lapselaps Luna, aed ja kõik tegelased,” selgitas autor, kelle sõnul sai illustraator Hõije Rahu oma tööga suurepäraselt hakkama. Piltidel on Tiiu arvates just lasteraamatus väga oluline roll, need täiendavad lugu, arendavad fantaasiat ning rikastavad mõtte- ja tundemaailma.

Raamatu peategelase Luna pildistamisega oli siiski tükk tegu, sest talle ei meeldi pildistamine. „Meil oli päris keeruline, aga saime hakkama suure kavaldamise ja meelitamisega,” meenutas raamatu autor muiates. Nüüd on Luna õnnelik, et tal on päris oma raamat.

Viieaastane Lisett vaatas raamatu illustratsioone suure huviga, sest talle meeldivad piltide peal väikesed detailid. Üks laps, kes iga päev Tiiu majast mööda käib ja juba ammu väikeste kujukeste olemasolust teab, arvas, et selles raamatus sobis kõik hästi kokku. „Nüüd ma tean, kes need kujukesed kõik on,” rõõmustas ta. Küsimusele, millal ilmub Luna lugudele jätk, vastas Tiiu Randmann-Mihkla, et peatselt on tal kavas järgmine osa kirja panna – mõtted tal juba on.

„Luna lood” on saanud väga palju positiivset tagasisidet ja müük läheb autori hinnangul üle ootuste hästi. 400 trükitud eksemplari on juba peaaegu otsas ja praegu on käsil korduustrükk. Tiiu Randmann-Mihkla on tänulik toetajatele, kelle abiga raamatu ilmumine võimalikuks sai. Tänu eksemplaride jagamine alles käib, osa ootab veel postipanekut.

Kuidas piiskop Tiit Salumäe muinasjutuga seotud on, jäägu siinkohal üllatuseks ja igale lugejale endale väljaselgitamiseks.

Raamatusitlus on homme, 2. detsembril kl 11 Haapsalu lasteraamatukogus.

Maria Strauss

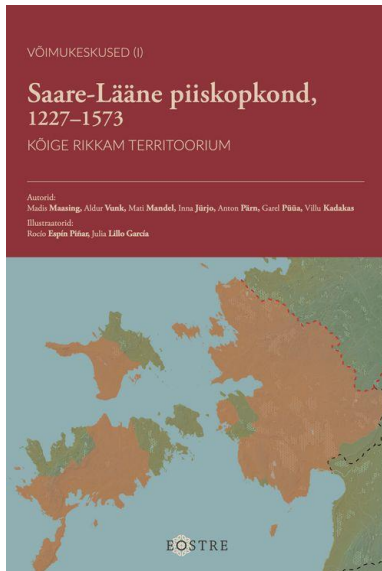

Fotod: Lia Salumäe

LUGEMISELAMUS

Ilmunud on uus raamat Lääne-Eesti rikkast keskajast

1. oktoobril trükist tulnud artiklikogumik võtab kokku uusima teadmise Saare-Lääne piiskopkonna 350 aasta pikkusest ajaloost.

Raamatu „Saare-Lääne piiskopkond, 1227–1573. Kõige rikkam territoorium” paarisajal leheküljel on üheksa oma ala asjatundja artiklid, rohkelt pilte, jooniseid, skeeme ja rekonstruktsioone (illustraatorid Rocío Espín Piñar, Julia Lillo García). Raamat kajastab ajaloolaste uurimuste hetkeseisu ja varem avaldamata materjali. Koostaja on hobiajaloolane Koit Rikson.

„Ma ei usu, et enne 30 aastat Saare-Lääne piiskopkonna kohta midagi uut tuleks. Et midagi uut saada, oleks vaja väga palju kaevata,“ on öelnud arheoloog ja üks autoreid Mati Mandel Lääne Elule.

Raamat räägib piiskopkonna vaimulikest ja ilmalikest valitsejaist, sõjaväest, elanikkonnast ja palverännakuist; piiskopi- ja ordulinnustest jne. Lihulast, piiskopkonna esimesest keskusest annab ülevaate Mati Mandel. Haapsalu linnuse artikli autor on arheoloog Anton Pärn, kes kirjeldab ka linnuse lähiümbruse eluolu linnamüüri taga.

Üle poole raamatu mahust ongi linnuste päralt: Taani kuninga linnused, piiskopilinnused, ordulinnused. Madis Maaringu üks artikkel käsitleb kindlustatud mõisamaju ehk vasallilinnuseid. Kivi-Vigala külla jääb Uexküllide peamine residents, üks võimsamaid vasallilinnuseid. Uexküllide rajatud Virtsu linnus oli aga tõenäoliselt keskaja Liivimaa kõige tugevam vasallilinnus. Tänapäeva ei ole oma keskaegsel kujul jõudnud mitte ükski linnus, ka Haapsalu, Kuressaare ja Koluvere on kaotanud suure osa oma keskaegsest ildest.

Raamat on lususalt kirjutatud ja huvitav, kuid lugemist häirib liiga väike kiri.

Lehte Ilves

Kui oled hiljuti midagi väga head lugenud ning oleksid valmis seda ka Johannese Sõnumite lugejatega jagama, anna endast ja oma lugemiselamusest teada haapsalu@eek.ee. Oleme tänulikud, kui saame häid emotsioone, tähelepanekuid ja soovitusi jagada. Lugemine rikastab ja ühendab.

Johannese Sõnumite toimetis

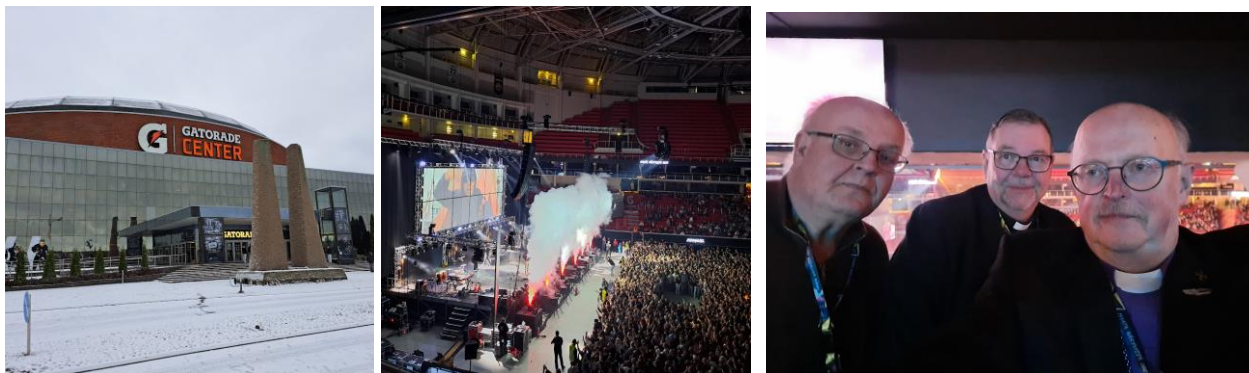
SÜNNIPÄEVAD DETSEMBRIS

1. dets	Olavi Tutt	
2. dets	Relika Aviste	50
5. dets	Viia Birnbaum	80
	Lea Kiis	
6. dets	Liisa Raag	10
9. dets	Kaido Kliss	50
11. dets	Kairi Altoja	
12. dets	Elise Sarapuu	95
	Karin Julge	
	Hedi Laadi	
13. dets	Krista Leppiko	50
	Hanna Stina Lepmets	
14. dets	Erna Virro	90
	Kairit Martson	50
15. dets	Marge Kivi	
	Kristo Hüdsi	35
16. dets	Magda Kүүnarpuu	93
17. dets	Arvi Sinisaar	81
	Luule Sinisaar	86
18. dets	Mona Kase	
19. dets	Leili Kirs	81
	Agata Grett Järvsaar	
23. dets	Liilia Šipulin	
	Kadi Saviir	
	Hants Sablin	
	Keitlin Viita	
24. dets	Mariliis Olenko	
25. dets	Tiit Salumäe	
27. dets	Annely Bankier	
28. dets	Jüri Salumäe	
	Liina Gontmacher	
29. dets	Kristel Üksvärav	
	Moonika Tähtväli	
30. dets	Katrin Alliku	
31. dets	Lehte Ilves	
	Katriin Uibopuu	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

MEENUTUSI NOVEMBRIKUUST

Euroopa suurimal kristlikul noortefestivalil „Maata näkyvissä” Turus 18.11. K. Tynkkynen, J. Lehikoinen ja T. Salumäe.

Jumalateenistus sõpruskoguduses Turu Miikaeli kirikus 19. novembril.

Sirje Kaasik 65 – pidulik autorikontsert „Kingi mulle uus laul” toomkirikus 25. novembril.

EELK Kirikukogu 28. novembril Tallinnas. Valiti uued piiskopid Anti Toplaan, Marko Tiitus ja Ove Sander.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS

Kantselei 473 7166, Kooli 6, 90501 Haapsalu
Õpetaja 528 0635, alates 1.01.2024 tel 5346 7922, õpetaja Mart Salumäe
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht haapsalu.eelk.ee
Facebook facebook.com/Haapsalukirik
Pangakonto EE811010602003965006 (SEB), EE442200001120274032 (Swedbank),
EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS
Registrikood 80210533

Koguduse kantselei avatud kolmapäeval ja reedel kell 10–14.

Kohtumine koguduse õpetajaga palume varem kokku leppida.

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huviliste postkasti. Teatage soovijate e-posti aadressid koguduse kantseleisse. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja ettepanekuid, millest Johannese Sõnumites lugeda soovitakse.

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10–12.30. Piiskopilinnuse muuseumi kaudu saab kirikut külastada K–P 10–18. Koguduse külalistele on toomkirik ja Jaani kirik avatud ettetellimisel.

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt linnus.salm.ee/sundmuste-kalender/

EELK tegemistest saab lugeda e-kirik.eelk.ee, eelk.ee ja www.eestikirik.ee

TOIMETUS

Tiit Salumäe	tsalumae@yahoo.com, 528 0635
Kristel Engman	engmankristel@gmail.com
Lia Salumäe	salumae.lia@gmail.com, 5303 9835
Lehte Ilves	lehte.ilves@gmail.com
Maria Strauss	mariastrauss@gmx.de
Sirje Jätsa	sirjejatsa2@gmail.com
Teno Ilves	teno.ilves@gmail.com
Anne Vooremaa	annevooremaa933@gmail.com
Heli Tammik	vanakaru11@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008.

